جۆڤگو ۆلگسندەگی وسزاماندانددرۆدەك جاڤا ۆزاق جورىعن باستادی

(باسی 1 ـ بەتتە)

باس شۆجي شي جینپیڤ كۆرس اشۆ جوباسن ٴوزی تـكەلەي قـاراپ بـەكتتی ٴاری وقۆ بـاستاۆ سـالتنا قـاتنناسپ، تـوتەنشە مـاڤـنزدی ٴسـوز سویلەپ، جۆڤگو ۆلگـسندەگی وسـزاماندانددرۆ ـ دەك ٴبر قدىرۆ كەلەلی نازاریالق جانە امالیاتتىق ماسەلەلەرىن تەرەڤدەي بایانداپ جانە ٴتـۆسندد ـ رىپ، جۆڤگو ۆلگسندەگی وسزاماندانددرۆ نازار ـ یاسن ایرىقشا بایىنتی جانە دامىنتی.

كوكتەمدە كۆللی تـرشلىك جاندانىپ، وقتىن ـ وقتىن كوكتەمگی نایزاعاي وینـاپ، قـۆدىرەتتی ەل قـۆرىلسىنىك، ۆلتتی گـۆلدەندىرۆدەك ەكپـىندی قادام ٴۆنی جاڤعىردی.

تاریخ سەنـمـىن بەكەمـدەدی ـــ

"جۆڤگو ۆلگـسندەگی وسـزاماندانددرۆ ـــ ٴبـز ـ دەك قایتكەندە 'ۆیقداعی اىرستاندی' ویـاتۆعا، ۆلتـتـك گۆلدەنۆىن جۆزەگە اسـرۆعا بـولاتىندعی سـندی وسی كەلەلی تاریحي تاقرىپقا بەرگەن جاۆابىمز"

ورتالىق پارتیا مـەكتەبی اۆلاسـىنىك ورتـاسنا ورنالاسقان زال، دوعا ٴپشىندی توبە، ساری كەر ـ پشتی قابىرعا. شانبەي جەر كەپەسی ۆلگـسندەگی وسی قۆرىلىس نازاریامەن قارۆلانۆعا قـاشاندا وسـ كەلەك ٴمان بەرەتىن مارىكسیزمدەك سایاسي پارتیا ـ نىك ایقىن گەنىن ایگىلەپ تۆر.

زالدەك ىشـــىندە "شي جینپیڤ جـاڤـا ٴداۆىر جۆڤگوشا سوتسیالیزم یدەیـاسىن جانە پـارتیا 20 ـ قۆرىلتایىنىك رۆحىن ۆیرەنۆ، دایەكتىلەندىرۆ جوننـ دەگی زەرتتەۆ ـ تالقی كۆرسی" دەگـەن كـەرمە تۆ ایرىقشا كوز تارتادی، جوعارعی ـ تومەنگی ەكی قا ـ باتتا بـوس ورىن قـالمـادی، جـوعـاری دارەجـەلی باسشی كادرلار ٴبر جەردە باس قوستی.

2 ـ ایدەك 7 ـ كۆنی تـۆستەن بـۆرىن ساعات 10دا "جۆڤگو ۆلگسندەگی وسزاماندانددرۆ" جو ـ نـندەگی ٴبـر رەتكی یدەیـالق سالتاناتتی بـاس قوسۆ وسی ارادا باستالدی.

3 ایدان استـام ۆاقـتـتـىك الدندا، پـارتیانىك 20 ـ قۆرىلتایی جاڤا ٴداۆىردەك جاڤا جورىعنداعی جۆڤگو كومەۆنیستىك پارتیاسىنىك بورىشىن، مندە ـ تىن ایقىن العا قویىپ، "جۆڤحۆا ۆلتىنىك ۆلی گـۆلـ دەنۆىن جۆڤگو ۆلگسندەگی وسزاماندانددرۆ ار ـ قىلی جاپىاي ىلگەرىلەتۆدی" باسا دارىپتەدی.

"باستالعان جىلدەك العاشقی سـاباعی" نـەلىك ـ تەن نازاردی وسی نەگـزگی تاقرىپقا شوعىرلاندىر ـ دی؟

بـاس شۆجي شي جینپیڤ نـەگـزگی ویدی اڤـ ـ عارتىپ بىلاي دەدی: "مەنڤشە، جۆڤگو ۆلگـسىنـ ـ دەگی وسزاماندانددرۆ نازاریاسىن جىناقتاي ورتاعا قویۆ ٴاری ىشكەرىلەي بایانداۆ ـــ پارتیا 20 ـ قـۆ ـ رىلتایىنىك كەلەلی نازاریالق جاسامپازدىعی، عـلمي سوتسیالیزمنىك ەك جاڤا كەلەلی جەتستگی".

قایدان كەلگەنىڭدی بىلىسەك عانا، قایدا بـارا ـ تىنىك ٴمالىم بولادی. وسزاماندانددرۆ، بۆل تـایاۆ زامانىنان بەرگی قانشاما ارداڤەر ازاماتتىك مـاشاقاتـ ـ تی نزدەنىسی.

شەتەلگە ەلىكتەۆ قوزعالىسىنىك "جاتتىك ونە ـ رىمەن جاتقا قارسی تۆرۆنىان" ۆشۆي جىلعی جاڤا ـ لىققا كوشۆدەك "جاقسارتىپ، كۆشەیۆگە تالپىنۆنا" دەیىن، ونان شینحاي تـوڤكەرىسىنىك "بۆرجۆازیا ـ لىق رەسپۆبلیكا"، "شارۆاشلىقتی گـۆلدەندىرۆ" جوبالارىنا دەیىن... باس شۆجي شي جینپیڤ ۆاقت ـ تىك ۆزىن ایپارات كوزىمەن جۆڤگونىك وسـزاماذ ـ دانۆ تاریحىن ەسكە الدی، "جۆڤگونىك وسـزاماذ ـ دانۆ جولی جوننىدە نزدەنىس جاساۆ اۆىر مندەتی تـاریحي تـۆردە جـۆڤگو كـومەۆنیستىك پـارتیاسنا جۆكتەلدی".

100 جىلدىق بوران ـ شاشىندی باستان وتكە ـ رىپ، 100 جىلدىق ایبىندی جىرمەن العا باستی.

دۆنیـەگە كـەلگەن كـۆننەن بـاستاپ، جـۆڤگو كـومەۆنیستىك پـارتیاسی حـالقتی ىنتـىماڤتاسترىپ جانە باستاپ جۆرگىزگەن بارلىق كۆرەسی ەلـمىز ـ دی وسـزاماندانعان قـۆدىرەتتی مـەملەكەت ەتـىپ قۆرىپ شـعۆ، جـۆڤحۆا ۆلتىنىك ۆلی گـۆلدەنۆىن جۆزەگە اسرۆ ٴۆشىن بولىپ كەلەدی.

جاڤا دەمـوكراتیالق تـوڤكەرىس كـەزەڤىندە "وسـزاماندانددرۆدی جـۆزەگە اسـرۆعا ٴتـۆبىرلی قوعامدىق شارت ـ جاعداي ازىرلەۆدەن" سوتسیالیستىك توڤكەرىس جانە قۆرىلىس كـەزەڤىندە "وسـزاماذ ـ داندىرۆ قۆرىلىسنا ٴتـۆبىرلی سایاسي العی شـارت جانە باعالی تاجرىبە، نازاریالق دایىندىق، مـاتەر ـ یـالدىق نـەگز ازىرلـەۆگە"، رەڤـورما جـاساۆدەك، ەسـىك اشۆدەك جانە سـوتسیالیستىك قـۆرىلىستىك جاڤا كەزەڤىندە "جۆڤگو ۆلگسندەگی وسـزاماذ ـ داندىرۆعا تىك ومىرشەڤدەك كـۆشكە تـولی تـۆزد ـ لىستىك كەپىل جانە جەدەل دامـعان مـاتەرىالدىق شارت ـ جاعداي ازىرلەۆگە" دەیىن... بـاس شۆجي شي جینپیڤ تـۆرلىشە تـاریحي كـەزەڤدە پـارتیانىك حالقتی ىنتىماڤتاسترىپ جانە باستاپ، وسـزاماذ ـ دىرۆدی ىلگەرىلەتكەن شـۆعىلالی بـارىسی مـەن قوسقان سۆبەلی ۆلەسىن جاپىاي ەسكە ٴتۆسردی.

جاڤا جـۆڤگو قـۆرىلعان العـاشقی مـەزگىلدە، وسزاماندانددرۆ قۆرىلىسنىك ماشاقاتتىلعىن ٴسـوز ەتكـەندە، بـاس شۆجي تـەبىرەنىپ بـىلاي دەدی: "ول كەزدە ەلمىز بـىرىنشىدەن كـەدەي، ەكـىنشـ ـ دەن اق ەدی، ٴتىپتی كـۆندەلىكتی پـایدالانىلاتىن كارەسىن، سىرىڭكە، تـەمىر شـەگە سیـاقتىلاردەك ٴبارى شەتەل مایی، شەتەل وتی، شەتەل شەگەسی دەپ اتالاتىن".

ورتا بولىك وڭىردەن كەلگەن ٴبر كۆرسانت بۆدان قاتتی اسەرلەنىپ بىلاي دەدی: سول كـەزدە "ٴبز نە جاساي الامز"؟ دەپ ۆایـمداعان ەدەك، بۆگىنگی تاڤدا، ٴوزىمزدەك جوعاری جىلدامدىقتی پویەزىمزدی، ۆلكەن ۆشاعىمزدی، اۆیـاماتكامز ـ دی، كـەڭستىك بـەكەتىمزدی جـاساپ، الـەمدەگی كـاسپ سـالاسىنىك ٴتـۆری ەك تـولـق، كـاسـپ سالاسی جۆیەسی ەك كەمەلدی بولعان جـاساۆ كـا ـ سبىندەگی ٴبـرىنشی ٴری ەلگە اینـالدىق، نـەشە ون جىل ۆاقت جـۆمساپ، بـاتىستاعی دامـعان ەل ـ دەردەك نەشە 100 جىلدا باسقان ونەركاسپتەنۆ بـا ـ رىسـن ورىنداددىق، 100 جـىلعا قـایىرىلا قـاراساق، كوڭىلگە كوپ وي ٴتۆسپ، جۆڤگو ۆلگـسندەگی وسزاماندانددرۆعا نزدەنىس جولىنىك ماشاقاتتىلعی مەن ۆللىلعىن اناعۆرلىم تەرەك سەزىنەمىز.

ۆرپاقتان ـ ۆرپاققا كۆرەس جۆرگىزدی، ۆتـ ـ لامالی كۆش جالعادی. تـاریح قـاشاندا بـۆرىنعىلار ـ دەك یىعىندا جازىلادی.

جاڤا داۆىرگە قادام تاستاعان سوك، پارتیامىز قازىرگی نەگىزدە ۆزدىكسز العا بـاسپ، نـازاریادا جانە امالیاتتا جاڤالق اشۆدی، سـەرپىلىس جـاساۆ ـ دی ۆزدىكسز جۆزەگە اسرىپ، جۆڤگو ۆلگـسىنـ ـ دەگی وسزاماندانددرۆدی تابىستی تۆردە ىلگەرد ـ لەتتی جانە كەڭەیتتی.

تانىمدی ۆزدىكسز تەرەڭدەتتی ـــــ

"جۆڤحۆا ۆلتىنىك ۆلی گـۆلدەنۆىن جـۆڤگو ۆلگسندەگی وسزاماندانددرۆ ارقىلی جاپىاي ىلـ ـ گەرىلەتۆدی" ایقـىنداپ، جـۆڤگو ۆلگـسندەگی وسزاماندانددرۆدەك 5 جاقتاعی جۆڤگوشا ەرەكشە ـ لگىن، 9 تارماق ماندەك تالابىن جانە ٴسوز جوق مەقتی یگەرەتىن 5 كەلەلی پرینسیپتی بایانداپ جانە ٴتۆسندىرىپ، جۆڤگو ۆلگسندەگی وسـزاماندا ـ دىرۆدەك وزگەشە باسمدىعىن، امـالیاتتىق جـەتەك ـ شىلىگىن، نـۆرلی بـولاشاعىن اشـىپ كـورسەتتی... شي جینپیڤ جـاڤا ٴداۆىر جـۆڤگوشا سـوتسیالیزم یدەیاسی كەلەلی داۆىرلىك ماسەلەگە جاۆاپ بـەرۆ بارىسندا زامانىنا ساي دۆنیەگە كەلدی.

ستراتەگیالق جاقتا ۆزدىكسز كـەمەلدەندىر ـ دی ـــــ

جاپىاي سوتسیالیستىك وسزاماندانعان قـۆدد ـ رەتتی ەل قۆرۆدی "ەكی ساتعا ٴبولىپ ٴجۆرۆ ـ دەك" ۆاقـت كـەستەسىن تـۆراقتاندىرىپ، "بـەستی ٴبر تۆلعالاندىرۆ" جالپی تـۆلعالىق ورنـالاستىرۆی مەن "ٴتورتتی جاپىاي ورىنداۆ" ستراتەگیالق ور ـ نـالاستـرۆىن كـورسەتىپ، مـەملەكەتتی عـىلـم ـ تەحنیكا، وقۆ ـ اعارتۆ ارقىلی كورىكەیتۆ ستراتـەگیا ـ سـن، مـەملەكەتتی دارىندىلار ارقىلی قـۆدىرەتتەذ ـ دىرۆ ستراتەگیاسىن، اۆىل ـ قىستاقتی گـۆلدەندىرۆ ستراتەگیاسىن ىشكەرىلەي اتقاردی... ۆزاق بـولا ـ شاقتی كـوزدەگەن ستراتـەگیالق كـەسكىندەۆ جۆڤگو ۆلگسندەگی وسزاماندانددرۆعا پارمەندی ترەك ازىرلەدی.

امالیاتتی ۆزدىكسز بایىنتی ـــــ

ٴبر قدىرۆ وزگەرىستىك امالیاتتی ىلگەرىلە ـ تىپ، ٴبر قدىرۆ سـەرپىلىستىك ىلگەرىلەۆشىلىكتی جۆزەگە اسرىپ، ٴبر قدىرۆ بەلگی سیپاتتی جـە ـ تىستىككە قول جەتكىزدی، مۆلدەم كـەدەیلىك مـا ـ سەلەسىن جویىپ، جاپىاي دوڤگەلەك داۆلەتتی قوعام ورناتتی، بىرگە بایۆدی تـىڭعىلىقتی ىلگەرد ـ لەتتی... تاریحي تابىس پەن تاریحي وزگەرىس مە ـ كەننىك كورىكتی، حالقتىك ایبىندی زور وزگەرىس ـ تەرىندە ورنەكتەلدی.

بۆگىنگی ارقىلی كەشەگنی ەسكە ٴتـۆسردی، كۆرسانتتاردا مناداي ورتاق سـەزىم بـولدی: جـاڤا ٴداۆىردەك 10 جـىلىنداعی ایرىقشـا وزگـەرىستـەر جـۆڤگو ۆلگـسندەگی وسـزاماندانددرۆدەك شـت جاڤا تاراۆىن جازدی. پارتیامىز جۆڤگو ۆلگسندە ـ گی وسـزاماندانددرۆدەك نـازاریالق جـۆیەسىن الـ ـ عاشقی ادىمدا قالپىتاسترۆمەن قویماي، جۆڤگو ۆلـ ـ گسندەگی وسزاماندانددرۆدی "اناعۆرلىم ایقىن، اناعۆرلىم علمي، اناعۆرلىم سۆیىسپەنشىلىككە تولی، ىسكە اساتىن" ەتىپ وزگەرتىپ، "جۆڤگو ۆلگسندە ـ گی وسزاماندانددرۆدەك ىسكە اساتىندىعىن، بایاندی بولاتىندىعىن، قۆدىرەتتی ەل قـۆرۆدەك، ۆلتتی گـۆلـ ـ دەندىرۆدەك بىردەن ـ ٴبـر دۆرىس جولی ەكەندد ـ گىن" اناعۆرلىم تالاسسز دالەلدەدی.

200 نەشە جىلدەك الدندا، نـاپولەون كـرىپ ـ تـارلىققا تـۆسكەن جـۆڤگونی قـاتتی ۆیقـدا جـاتقان ارىستانعا تەڭەپ، "وسی ۆیقداعی ارىستان ویانعان كەزدە دۆنیە ٴجۆزی تىترەیتىن بـولادی" دەگـەن ەدی.

2014 ـ جىلی كوكتەمدە، سەنا وزەننىنىك جاعا ـ سندا، جۆڤگو ـ فرانسیا دیپلوماتیالىق قارىم ـ قـا ـ تـىناس ورنـاتقاندىعىنىك 50 جىلدىعىن ەسكە ٴتـۆ ـ ســرۆ جینـــالىسنا قـاتـىناسقاندا، بـــاس شۆجي شي جینپیڤ نـاپولەوننىك ایتـىلمىن نـاقىلعا الدی ٴاری "جۆڤگو سندی ارىستان ویاندی، الایدا بۆل بەیبىت، باۆىرمال، ورىكەنیەتتی ارىستان" دەپ ىشـ ـ كەرىلەي اتاپ كورسەتتی.

تاریحقا، رەالدىقتا، بولاشاققا كوكتەي ٴوتتی، بـۆگىنگی تـاڤدا، باس شۆجیدەك ٴسوزی بـارعان سایـن سەنـمدی دە ەكپـىندی بـولا ٴتـۆستی: "جۆڤگو ۆلگسندەگی وسـزاماندانددرۆ ـــ ٴبـز ـ دەك قایتكەندە 'ۆیقداعی ارىستاندی' ویاتۆعا، ۆلتتـىك گۆلدەنۆىن جۆزەگە اسرۆعا بولاتىندىعی سندی وسی كەلەلی تاریحي تاقرىپقا بەرگەن جاۆابىمز".

زاڭدىلىقتی تانۆدی تەرەڭدەتتی ـــ

جۆڤگو ۆلگسندەگی وسزاماندانددرۆ ـــ "وسـزا ـ ماندانددرۆدەك تاعی ٴبر كـارتىناسىن ایگىلەپ، ورىكەذ ـ دەپ كەلە جاتقان ەلدەردەك وسـزاماندانۆعا بەت الۆ جول تالعامىن كەڭەیتىپ، ادامزاتتىك اناعۆرلىم جاقسی قوعامدىق ٴتۆزىم جوننىدە نزدەنىس جاساۆىنا جـۆڤگو جوباسىن ازىرلەدی"

یدەیانی ۆعىنۆ وي جـۆگىرتۆ بـارىسندا تـە ـ رەڭدەیدی؛ زاڭدىلىقتی تانۆ سوقتىعسۆلار بارىسىنـ ـ دا جوعارىلایدی.

ساباق بـاستاۆ سـالتی ایـاقتالعاننان كـەیـىن، 300دەن استـام كۆرسـانت 18 گرۆپپـاعا ٴبـولىنىپ، باس شۆجي شي جینپیڤنىك ساباق باستاۆ سـالتىندا ـ عی ماڤنزدی ٴسوزىن توڭىرەكتەي وتىرىپ، ٴارقاي ـ سسی وزدەرىنىك قىزمەت امالیاتتارىمەن ۆشتاستىـ ـ رىپ، اسەرلەرىن ایتىپ، تانىمدارىن سویلەپ، شا ـ رالاردی اقلداستی. ورتالىقتاعی باسشی جـولداسـ ـ تار ٴارقـایسی گرۆپپـالارعا ىشكەرىلەي بـارىپ، كـوپشىلىكپەن بـىرگە پـىكىر اۆىســپ، تـالقی جۆرگىزدی.

كۆرسـانتتار جـاتاقحانا عیمـاراتىنىك شـامداری ىلعي ٴتۆن ورتاسنا دەیىن جانىپ تۆردی. كـوپشـ ـ لىك باس شۆجیدەك ٴسـوزىنىك اۆەلگی ٴمـاتىنىن ۆیرەنىپ، وندىاعی تەرەك قـاعیدالارعا وي جـۆگىر ـ تىپ، گرۆپپانىك ٴسوز تەزیسىن جازدی.

شىتقىل تاڭعی سـامال ەسـىپ، بـایتاق دالانـی ىرىس قاری قمىتاپ تاستادی. تەرەزەنىك سـىرتىندا ۆسكىرىك ایاز ەسكەنىمەن، بولمەنىك ٴىشی جىپ ـ جىلی بولىپ تۆر.

"ىستەۆگە ٴتیستی ٴىس: ۆیرەنۆگە تـاباندی بـولۆ، ىرىقتـىلىقپەن وي جـۆگـرتۆ، ىشكـەرىلەي تالداۆ جـاساۆ؛ تیـلاتىن ٴىس: مـارىدىمسز بـىلىمگە ٴماز بولۆ، نەنی بولسا سونی قابىلداي بەرۆ، تولىق تۆسنۆگە ۆمتىلماۆ". ٴبر كۆرسانت ەستەلىك داڤـ ـ تەرىنە رەپ ـ رەتتی قـىلىپ ٴوزىنىك ۆیرەنۆ اسەرىن جازىپ قویدی.

كوپشىلىك ٴبر اۆىزدان مىنالاردی ٴبىلدىر ـ دی: باس شۆجیدەك "باستالعان جىلداعی العاشقی ساباعی" اسا كـۆشتی سایاسي سیپاتقا، نازاریالق سیپاتقا، باعىنتاماللىق سیپاتقا، جەتەكشىلىك سیپاتقا یە، ول جۆڤگو ۆلگسندەگی وسزاماندانددرۆدەك "نە ەكەندىگی، نە ىستەلەتىندىگی، قالاي ىستەلە ـ تىندىگی"، جۆڤگو ۆلگسندەگی وسـزاماندانددرۆ جولىمەن "قـایتكەندە دۆرىس جـۆرۆگە بـولاتىندد ـ عی، ونی جۆزەگە اسرۆعا، ورىنقتی ەتۆگە بولاتىنـ ـ دىعی، ویداعـداي ىستەۆگە بـولاتىندىعی" سیـاقتی ٴبر قىدىرۆ ماڤنزدی ماسەلەلەرگە تەرەڭدەي جاۆاپ بەردی، بۆل ـــ جۆڤگو ۆلگسندەگی وسـزاماندا ـ دىرۆدی دۆرىس ٴتۆسنۆدەك جانە زور كـۆشپەن ىلـ ـ گەرىلەتۆدەك ٴتۆبىرلی بویسۆنۆ ولشەمی.

جۆڤگو ۆلگسندەگی وسزاماندانددرۆ نازار ـ یـالىق جـۆیەسىندە مـاندەك تـالاپتان كـەلەلی پرینسیپكە دەیـىن پـارتیانىك بـاسشىلىعی قـاشاندا ماڭداي الدی ورىندا تۆرادی.

"پـارتیـا 20 ـ قـۆرىلتایىنىك بـایانداماسندا جۆڤگو ۆلگسندەگی وسزاماندانددرۆدەك جۆڤگو كومەۆنیستىك پارتیاسىنىك باسشىلعىنداعی سوتسیالیستىك وسزاماندانددرۆ ەكەندىگی ایقىن اتـاپ كـورسەتىلـ ـ دی". سـاباق بـاستـاۆ سـالتـىندا بـــاس شۆجي شي جینپیڤ كوپشىلىككە ونىك ماڤنزىن كورسەتپ، "بۆل جۆڤگو ۆلگسندەگی وسـزاماندانددرۆدەك سیپاتىن تۆراقتاندىرعان ٴسوز، جالپىلىق، تـۆبەگەي ـ لىك سیپاتقا یە. نەلىكتەن پـارتیانىك جـۆڤگو ۆلگـ ـ سىندەگی وسزاماندانددرۆ قـۆرىلىسی بـارىسىنداعی باسشىلىق ورىنىن باسا دارىپتەیمز؟ مۆنىك سەبەبی، پارتیانىك باسشىلىعی جۆڤگو ۆلگسندەگی وسـزا ـ ماندانددرۆدەك ٴتۆبىرلی بەتالىسنا، بولاشاق تـاعـ ـ دىرىنا، ەك سوڭعی ٴساتتی ـ ٴساتسز بولۆىنا تىكە سوزۆعا دا، ەسكىلىككە جارماسپ الۆعا دا بـولمایـ ـ دی، ورىنـقتىلىق بـارىسندا ىلگـەرىلەۆگە، رەتـىنـە قاراي بىرتىندەپ ىلگەرىلەۆگە، ۆزدىكسز ىلگـەرد ـ لەۆگە تـاباندی بـولۆ كـەرەك"، ـ دەدی ورتـالىق پەن مەملەكەت ورگاننان كەلگەن ٴبر كۆرسانت.

وسـزاماندانددرۆدا ٴبـر قـالىپتان جـازبایتىن ۆلگی بولمایدی، دۆنیە ٴجـۆزىنىك بـارلىق جـەرىنە ۆیلەسەتىن ولشەم دە بولمایدی. جۆڤگونىك وزگە ـ شە تاریحي مادەنیەتی، تـاریحي تـاعدىری، تـاریحي شارت ـ جاعدایی جۆڤگو حـالقىنىك، ٴسوز جوق، ٴوزی تاڭداعان جولمەن وسـزاماندانۆعا ۆمتـىلۆىن بەلگىلەگەن.

"جـۆڤگو ۆلگـسندەگی وسـزامـاندانددرۆدا قامتىلعان وزگەشە دۆنیە كوزقاراسی، قۆن كوزقارا ـ سی، تاریح كوزقاراسی، وركەنیەت كوزقاراسی، دە ـ مـوكراتیـا كـوزقـاراسـی، ەكـولـوگیـا كـوزقـاراسی سیاقتىلار جانە ونىك ۆلی امالیاتی ـــ دۆنیە ٴجۆزد ـ نىك وسزاماندانددرۆ نازاریاسی مەن امـالیاتی جو ـ نـندەگی كـەلەلی جـاسامپازدىق". بـــاس شۆجي شي جینپیڤنىك ٴسوزی كۆرسانتتاردەك قـىزۆ اڭـ ـ سن قوزعادی.

"باتىس ەلدەری وسـزاماندانددرۆدەك سەر ـ كەسی بولعاندىقتان، ەكىنىك بىرىندە ادامدارعا ٴبىر ٴتۆرلی قاتە تۆسنىك بەرەدی، بەینە وسـزامانداذ ـ دىرۆ دەگەنمىز باتىستاندىرۆ سیـاقتی، بـاتىس ور ـ كەنیەتی دەگەنمىز وسی زامانعی وركەنیەت دەگەذ ـ دەي"، ـ دەدی ەكولوگیالق ورتانی قورعاۆ سالا ـ سنان كەلگەن ٴبىر كۆرسانت، ـ جۆڤگو ۆلگـسىنـ ـ دەگی وسـزاماندانددرۆ "وسـزاماندانددرۆ = بـا ـ تـستاندىرۆ" دەیتـىن تـەرىس ویدی تـالقاندادی، بـۆل بـاتىستىك وسـزاماندانددرۆ نـازاریاسی مـەن امالیاتىنان كەلەلی اسپ ٴتۆسۆ بولىپ تابىلادی.

ادالدىق ادام كوڭىلىن مەیىرگە بولەر.

5000 جىلدان استام تاریحتىك وركەنیەت ٴنـا ـ رىن قابىلداپ، 9 میلىیون 600 مـەك شـارشی كیلـو ـ مەترەدەن استام كەك ـ بایتاق جەرگە تامىر تارتىپ، ٴبـىر میلىیـارد 400 میلىیـونـنان استـام حـالـقتـىك كـۆرەس ۆلـی كـۆشـىن ۆیـستىرعان، اسـا ۆزاق تاریحي وركەنیەتتی، جان سانی كـولەمی ەرەكشە ۆلكەن شـعستاعی ٴرى ەلدەىك وسـزاماندانددرۆ ـ دی جۆزەگە اسرۆی، ٴسوز جوق، ادامزات تـاریـ ـ حىنداعی ٴداۆىر بولگىش كەلەلی ٴىس بولىپ تـابـ ـ لادی.

ەكپـىندەي ىلگەرىلەۆ كۆشـىن ۆیـستـردی ـــ

"جۆڤگو ۆلگسندەگی وسزاماندانددرۆدەك كوپتە ـ گەن جاقتارىنداعی جۆڤگوشا ەرەكشەلىكتی تـابىستی امالیاتقا اینالدىرۆ، ایقىن ەرەكشەلىكتی وزگەشە باسمدىققا اینـال ـ دىرۆ جاپالی قۆلشىنىس جاساۆدی قاجەت ەتەدی"

بۆرىنعىلار ىستەپ كورمەگەن ۆلی ٴىس، جا ـ پالی دا اۆىر جۆیەلی ینجەنەریا ەجەلدەن جـەڭىل ـ جەلپی، ایعاي ـ سۆرەنمەن جۆزەگە اسا سالمایدی.

ساباق باستاۆ سالتىندا باس شۆجي شي جینپیڤ تـانىم نـازاریاسىنان ٴادىسناماعا دەیـىن تـوقتالپ، تەرەك ماعنالی ٴسوز سویلەدی: "جوعاری دەڭ ـ گەیدە جوبالاۆ مـەن امـالیاتتىق نزدەنـىس جاساۆ، ستراتەگیا مەن تاكتیكا، تۆراشلىدىقتان اینماۆ مـەن جاڭالىق اشۆ، ونمدىلىك پەن ادىلدەك، ومىرشەڭ ـ دەك كۆش پەن ٴتـارتىپ، ٴوز كـۆشنە سۆیەنىپ، ٴوزىن الۆەتتەندىرۆ مەن سىرتقا ەسك اشۆ سیاقتی ٴبىر قىدىرۆ كەلەلی قاتناستاردی دۆرىس ویداعـ ـ داي ٴبىر جاقتی ەتۆ كەرەك".

وسی 6 جۆپ ٴتـۆیىندی سوزدە دیـالەكتیكاعا تولی وسی 6 كەلەلی بایلانىستا جۆڤگو ۆلگـسندە ـ گی وسزاماندانددرۆدەك تابىستی قۆپیا سیفری قام ـ تىلعان ـــــ

ٴاری "بـەلگىلەنگەن جوبالار مـەن سایاسات جۆیەسىنىك ٴداۆىر ەرەكشەلگىن ایگىلەۆنە، زاڭـ ـ دىلىقتی یگەرۆنە، جاسامپازدىق سیپاتقا باي بولۆد ـ نا مۆمكىندەك جاساۆ"، ٴاری "امـالیات بـارىسندا باتىلدىقپەن نزدەنىس جاساپ، رەڤورما جاساۆ، جا ـ ڭالىق اشۆ ارقىلی ىستەرىمزدەك داماۆىن ىلگەرد ـ لەتۆ كەرەك، استە سىڭار ەزۆلىككە باسۆعا، تەر توكپەي یگىلىكتەن دامەتۆگە بولمایدی"؛

ٴاری "ستراتەگیانىك كورەگەندەك سیپاتىن"، "ستراتەگیانىك جالپی جاعدایلىق سیپاتىن"، "ستراـ ـ تەگیانىك ورنـقتىلىق سیپـاتـىن" كـۆشەیتۆ، ٴاری "یكەمدی دە بەیمدی بولپ، جاعدایدەك وزگەرد ـ سىنە قـاراي یكـەمدی تـوتـەپ بـەرىپ، ۆىسـتـىنـدە كەسىم جاساۆ" كەرەك؛

ٴاری "جـۆڤگو ۆلگـسندەگی وسـزامـاندا ـ دىرۆدەك تـورىكىنی مـەن قـایناردن، تـامـری مـەن جاتىن ویداعـداي قورعاۆ"، ٴاری "تـۆتاس قـوعام ـ نىك جـاسامپازدىق ومىرشەڭدەك كـۆشـىن تـولـىق قاۆلاتۆ" كەرەك؛

"ٴاری كـاپىتالیزمنىك ونـمدىلىگىنەن دە انـا ـ عۆرلىم جوعاری ونمدىلىك جاراتۆ، ٴاری اناعۆرلىم ٴۆنـمدی تـۆردە قـوعـامدىق ادىلدىكتـی قـورعـاۆ كەرەك"؛

(جالعاسی 3 ـ بەتتە)